

Jaanuar 2018
nr. 73

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Eestpalvekogudused

Aastal 2018 on Tartu Pauluse ja Viljandi Jaani kogudus teineteisele eestpalvekogudused.

EELK Misjonikeskus on nüüd teist aastat järjest loosunud kogudused, kes seda soovivad, paaridesse teineteise eest palvetama. Möödunud aastal oli Tartu Pauluse eestpalvekoguduseks Harju-Jaani, seekord Viljandi Jaani.

Viljandi Jaani kirik ehitati keskajal Frantsisklaste kloostri jaoks. Aastatel 1600 – 1624 muutsid sõjad Viljandi rusuhunnikuks. Rootsi ajal taastati Jaani kirik Viljandi kihelkonnale.

Elujärje paranedes jäi kirik suurele kogudusele kitsaks. 1866. aastal valmis Viljandis Pauluse kirik, mis võttis üle kihelkonnakirikuga ülesande, Jaani kirik jäi linnarahva kirikuks.

1952. aastal võttis nõukogude võim

Jaani kiriku koguduselt ära. Kiriku sisustus jaotati teiste kirikute vahel ning Jaani kirik muudeti laoks. Uus omanik hoonet ei remontinud ning see sattus hävimisohtu.

1991. aasta jõuluõhtul peeti Viljandi Jaani kirikus taas jumalateenistust. Aastatel 1992 – 2004 teenis kogudust Jaan Tammsalu. Aastakümneid laona kasutatud pühakoda täitis taas elujõuline kogudus.

Täna teenib kogudust praost Marko Tiitus ning jumalateenistused on igal pühapäeval kell 11.

Sarnaselt Tartu Pauluse kogudusele on ka Viljandi Jaani kogudus avanud lastehoiu 1,5 – 6-aastastele lastele. Regulaaselt korraldatakse kirikus laste ja perede jumalateenistusi. Koguduses tegutseb naisansambel.

Kokkuvõtteid aastast 2017

Lõppenud aastal ristiti Tartu Pauluse koguduses 125 last ja täiskasvanut. Leeriõnnistamise läbi võeti koguduse täisõiguslikeks liikmeiks vastu 108 inimest. Laulatati 23 paari. Surma läbi lahkus ja koguduse keskel maeti 194 inimest. Neist valdav enamus ei olnud seotud Tartu Pauluse kogudusega. Maetutest kõige vanemad olid 100-aastane naine ja 105-aastane mees, noorimad olid 32-aastane naine ja 33-aastane mees. Aasta jooksul on teistest kogudustest Paulusesse üle tulnud 17 inimest, mujale on läinud 5 inimest. Koguduse vahetused on enamasti tingitud elukoha vahetusest.

Margus Suvi ordineeriti Valga koguduse õpetajaks

Kolmekuningapäeval, 6. jaanuaril 2018. a. ordineeris peapiiskop Urmas Viilma Tallinna toomkirikus kirikuõpetajaks 45-aastase Margus Suvi. Peapiiskoppi assisteerisid praost Mart Jaanson ja õpetaja Kristjan Luhamets.

Soov usuteadust õppida oli Margusel juba 1991. aastal, kui ta lõpetas Aseri keskkooli. Perekondlikel põhjustel pidi ta koju jääma ja tööle minema. Hiljem tegutses Margus misjonilaeval „Logos 2” ja organisatsiooni „Operatsioon Mobilisatsioon” misjonärina. Margus on lõpetanud Tartus Kõrgema Usuteadusliku Seminari ja Tartu ülikooli usuteaduskonna. Abikaasa Janega laulatati ta Viru-Nigula kirikus, kus Margus keskkooli päevil ka leeris on käinud. Peres kasvab kaks poega: Erik Johannes ja Hendrik Georg.

Juba praktikandina on Margus Suvi teeninud Valga kogudust, nüüd on kogudus ta oma õpetajaks valinud ja see valik on ka konsistooriumi poolt kinnitatud.

Rein-Arvo Toomla: Jumal on

**Pauluse koguduse staažikas võõr-
münder on Jumala hoidmist ja
juhtimist kogenud sünnist saadik.**

**Räägi palun enda perekonnast.
Millal ja kus Sa sündisid?**

Sündisin Järvamaal 10. augustil 1946. aastal. Ema oli uuesti abiellunud, kuna tema esimene abikaasa oli sõjas surma saanud. Mul oli kolm poolvenda ning noorem õde. Kuu aega pärast sündimist jäin aga nii haigeks, et olin suremas. Silmi enam lahti ei teinud ja hingasin vaevu-märgatavalt. Arste tol ajal lähedal ei olnud, haiglast rääkimata. Seega jäi vaid Jumal, kellelt abi saada. Isa läks hobusega Koeru kirikuõpetaja juurde (Aleksander Eller – toim.). Kirikuõpetaja palvetas mu pärast ja õnnistas siis ning ütles, et kui ta teisel või kolmandal päeval silmi lahti ei tee, siis pole enam midagi teha. Kuid ma ärkasin ja tegin silmad lahti, sain terveks ja jäin ellu. Seega võib öelda, et mul on olnud kaks sünnipäeva. Pärast tervenemist registreeriti 10. oktoobril mu sündimine kohalikus külanõukogus ära ja see on ka passis minu sünnipäevaks märgitud. Pärast seda ristiti mind ära.

Kuidas ja kus algas Su koolitee?

Kooli läksin Karinu kooli, mis oli endises mõisahoones ning sinna tuli minna igal koolipäeval 7 km jalgsi. Busse ega autosid siis sinna meie külast ei sõitnud. Isa töötas kolhoosis ja tal polnud võimalik mind hobuse ja vankriga hommikul sinna viia ja õhtul tagasi tuua. Vaid siis, kui väga paks lumi oli tuisanud või väga vihmane, viis ta mind hommikul hobuse ja vankriga ära. Tagasiteel tahtsin otse minna üle põldude, aga see viis läbi paksu lume. Kooli sööklat ega toitlustamist koolis meil ei olnud. Leivakott pidi igal lapsel ikka endal kodunt kaasas olema. Tol ajal oli põhikool 7-klassiline. Pioneeriks taheti mind muidugi koolis võtta. Mina ütlesin, et tuleks küll, aga seda punast kaelarätti mina kandma ei hakka. Siis öeldi, et selline asi ei tule kõne allagi. Nii pole ma olnud ei pioneer ega komsomol, rääkimata parteilasest. Lõpetasin põhikooli ära ja aitasin seejärel oma ema kodus majapidamistöodel. Siis tuldi minu

käest küsima, et miks sa ei lähe traktoristide kooli õppima, sest majandid vajasisid väga mehhanisaatoreid. Mõtlesin selle üle järgi ja läksingi õppima seda ala Järva-Jaani. Pärast seda saadeti mind sõjaväkke, Venemaale ehituspataljoni salajast maaalust tehast ehitama. Tol ajal kestis ajateenistus kaks aastat. Meie jaos oli kümme eestlast ja kuigi meid taheti eraldi paigutada, ei lasknud seda teha meie mõistlik jaoülem, kes oli ise kunagi Tapal teeninud. Saime isegi ühes kasarmus olla ja eesti keeles rääkida. Võib öelda, et sealt saigi minu teine karjäär alguse. Ehitustööle olen põhimõtteliselt kogu eluks jäänudki.

**Kus ja kuidas sa oma abikaasaga
tuttavaks said?**

Tutvusime Järva-Jaani rahvamajas, kus ma pidudel ja kontsertidel käisin.

Ilse juhatas seal laste ja täiskasvanute koore, näiteks esineti valimiste ajal. Tema töötas Paides muusikaõpetajana. Abiellusime kolmekuningapäeval 1973. aastal. Seejärel kolisime Tartu linna. Abikaasa töötas Tartus 5. keskkoolis muusikaklassis akordioni õpetajana. Praegu kannab see kool nime Tamme gümnaasium. Mina asusin tööle Katseremonditehasesse, kus hakkasin suurt traktorite remonditehast ehitama. Ülemus oli mõistlik vanem mees, kes parteisse ei sundinud, isegi kui karjääri tegin. Peaasi, et töö oli korralikult tehtud. Mul õnnestus isegi Rootsis nõukogude ajal komanderingus kahel korral käia. Peale seda edutati mind brigadiriks ja siis juba töödejuhatajaks.

Esimene laps, tütar Jane sündis meil 1973. aasta 10. novembril. Teine laps, poeg Innar sündis 1. septembril 1975.

mulle palju head teinud

aastal. Pärast Eesti taasiseseisvumist eraldus sellest tehases üks ehitusfirma, kus ma edasi töötasin. Olen müügikioskeid ehitanud ja siis ehitiste renoveerimistega tegelenud. Nüüd töotan endiselt, praegu Tartu Kõrgemas Kunstikoolis majahoidjana. Kuna olen seal nii kaua töötanud, siis olen näiteks asendajana mõnikord üliõpilaste juhendaja olnud, kui mõni õppejõud on töölt lahkunud ja uut pole kohe võtta olnud. Lapsed on Pauluse koguduse liikmed, aga elavad mõlemad Tallinnas. Nüüdseks on meil ka kolm lapselast. Tütrel on tütar ja pojal on poeg ja tütar.

Kuidas Sa Jumalasse uskumiseni jõudsid?

Lapsepõlvkodus peeti meil kodus jõule. Kirikus me ei käinud, sest see asus kaugel ja liikumine oli sel ajal keeruline. Kui Tartus elasime, siis Eesti aja alguses käisime mõnikord Pauluse kirikus, aga muidugi mitte nii tihti kui nüüd. Õpetajaks oli siis veel Harald Tammur. Tema ajal käisin Pauluses ka leeris ära. Aga Jumal sai mind kätte ühel huvitaval moel. Kui juba Tartus olime paarkümmend aastat elanud, siis sõitsin ikka aegajalt oma vanemate juurde maale. Kord, kui 1990. aastate keskel sealt autoga Tartusse tagasi sõitsin, nägin, et üks naine hääletas tee ääres. Kuna autosid oli tol ajal vähem kui praegu ja videvik oli ka, siis otsustasin ta peale võtta. Kui sõitma hakkasime, siis ütles ta, et on väga õnnelik inimene ja õnnistas mind, et ma ta peale võtsin, sest ta oli kaua seal hääletanud ja keegi polnud teda peale võtnud. Ütles, et soovib Tartusse sõita ja meil oligi siis üks tee. Siis hakkas ta mulle prohvetlikult rääkima, et teil on kaks last. Tütar on vanem ja poeg on noorem ja nii edasi ja lõpuks, et sa oled õnnistatud. Ma ehmatasin päris ära, et kuidas ta neid asju mu kohta teab, kui me esimene kord elus kohtume ja ma pole veel midagi rääkinud. Lõpuks ta ütles, et on usklik inimene, Tartu Pauluse koguduse liige ja käib Tartu Uue Elu koguduses. Kutsus meid ka sinna. Mina ütlesin, et hea küll ja läksime siis abikaasaga vaatama. Sealt saime elava usu. Kord õnnistati mind seal ja vaimulik ütles

Aimur Laidmets (vasakul) ja Rein-Arvo Toomla viivad korjanduse altari ette, et sellele õnnistust paluda.

mulle, et ta nägi mu sees Jeest. Ma ei osanud selle peale midagi enam öelda. Veel öeldi mulle seal prohvetlikult, et kord hakkad kirikus rahvast teenima suure rahvahulga ees. Selle koguduse vaimulik lahkus Tartust ja hakkasime edaspidi tihti Pauluse kirikus käima. Õpetajaks tuli 1997. aastal Joel Luhamets ja siis tuli minu juurde tollane juhatuse esimees Priit Humal ja kutsus mind võõrmündriks, et Jaan Vahterile abiks olla. Mõtlesin järgi ja andsin oma nõusoleku. Mind instrueeriti ja õnnistati võõrmündriks ja olen võõrmünder tänini. Ja ongi see täitunud mis öeldi, et teenin kirikus, võtan näiteks korjandust üles ja viin selle rahva eest altari ette õnnistamiseks. 25 aastat pärast meie abiellumist, meie hõbepulmapäeval laulutati meid Pauluse kirikus. Nüüd, uskliku inimesena palvetan kohe ärgates igal hommikul kogu alanud päeva Jumala kätte. Öhtul tänan Jumalat päeva eest, ja uinun rahulikult. Abikaasaga koos palvetame samuti. Pauluse koguduse liikmed oleme mõlemad.

Saad Sa mõnda palvevastust meiega jagada?

Mul oli hiljuti raske haigus, mis nõudis operatsiooni. Enne seda võeti minult proov. Pärast proovi võtmist hakkasid aga mul kodus vappkülma lained peale. Palavik tõusis 41 kraadini. Kui ma niiviisi voodis vappusin,

siis tõstsin käed üles taeva poole ja hüüdsin: „Taevaisa, aita mind!“ ja kohe see lõppes ja palavik alaneks. Enne operatsiooni palvetasime kodus kõik ja viisime kirikusse eestpalve. Arstid imestasid juba enne operatsiooni, kuna analüüsid olid palju paremaks läinud. Enne operatsiooni oli mul rahu südames ja operatsioon läks väga hästi, tüsistusi polnud ja pole. Kui jälle liikuda sain, viisin kohe kirikusse tänupalve. Nüüd olen terve.

Milline on Su lemmikkirjakoht Piiblist?

Minu jaoks on kogu Piibel oluline, aga kui just midagi eriti välja tuua tarvis, siis selleks on kadunud poja kojutulek Luuka Evangeeliumi 15. peatükis; „Aga kui ta alles kaugel oli, nägi isa teda ja tal hakkas hale ning ta jooksis ja langes poja kaela ja andis talle suud. Aga poeg ütles isale: „Isa, ma olen pattu teinud taeva vastu ja sinu ees, ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütaks!“ Ent isa ütles oma sulastele: „Tooge kiiresti kõige kallim kuub ja pange talle selga ja andke talle sõrmus sõrme ja jalatsid jalga ja tooge nuumvasikas, tapke see ja söögem ning olgem rõõmsad, sest see mu poeg oli surnud, ja on jälle saanud elavaks, ta oli kadunud, ja on leitud!“

Küsimusi esitas Fred Raju

Teated

Sada aastat ordinatsioonipäevast

Jumalateenistused Pauluse kirikus on igal pühapäeval algusega kell 10. „Ärgem jätkem unarusse oma koguduse kooskäimist.” (Hb 10,25)

Pühapäevaste jumalateenistuste ajal on kirikus avatud kaks **mängutuba**.

Pühapäevakooli tunnid on laupäeviti. Kõik tunnid algavad kell 11.00:

2–4 aastased (Kirsika Berit Reino)

5–6 aastased (Aino-Liisa Petolai)

I–II klass (Annely Tubin)

III–V klass (Anu Seppa)

VI–VIII klass (Katrin Luhamets)

Lastekoor on laupäeviti kell 10 alates 10. veebruarist.

Kunstiring kooliealistele lastele on laupäeviti kell 12.30 (Liive Koppel).

Piiblitunnid – alates 31. jaanuarist kolmapäeviti kell 17.

Uus leerikool algab esmaspäeval, 26. veebruaril kell 18 tiibhoones. Leeripüha on 20. mail kell 10.

Taize palvused – neljapäeviti 17.30.

Naiskoor – kolmapäeviti kell 18.15 alates 7. veebruarist.

Kammerkoor – teisipäeviti kl 18.15 alates 6. veebruarist.

Piibliringid:

P. 14. jaan kell 11.30 (Juta)

E. 15. jaan kell 17.00 (Liive)

R. 19. jaan kell 18.00 (Aino)

P. 21. jaan kell 11.30 (Merike)

E. 22. jaan kell 17.00 (Liive)

P. 28. jaan kell 11.30 (Juta)

E. 29. jaan kell 17.00 (Liive)

R. 02. veebr kell 18.00 (Aino)

P. 04. veebr kell 11.30 (Merike)

E. 05. veebr kell 17.00 (Liive)

P. 11. veebr kell 11.30 (Juta)

Noorteõhtud – reedeti kell 19.

Kantselei on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, telefon 742 0258.

Kirik on külalistele ja palvetajatele avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-12.

Liikmeannetusi (soovitav 1% sissetulekust) saab teha ülekandega (a/a EE282200221005105336, saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus) või kantseleis.

Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-R 11-13 ja L 10-12:30.

7. jaanuaril 1918. a. vana kalendri järgi ordineeriti Pauluse kirikus õpetaja Aleksander Kuusik.

Eesti Evangeelses Luterlikus Kirikus ordineeritakse uusi kirikuõpetajaid harilikult Tallinna toomkirikus. On siiski erandeid. Näiteks Tartu Peetri koguduse eelmine õpetaja Kalle Mesila ordineeriti 1962. a. Tallinna Jaani kirikus ja erinevalt õpetajatest on diakonite puhul tavaline, et nad seatakse ametisse mitte piiskopi kirikus, vaid oma teenistuspaigas.

Tartus on Jaani kirik oma pika ajaloo jooksul näinud tõenäoliselt paljusid ordinatsiooni-jumalateenistusi. Ka Maarja ja Peetri kirikus on kummaski vähemalt neli meest kirikuõpetajaks pühitsetud – Maarja kirikus näiteks Jakob Hurt, Theodor Tallmeister ja Aksel Vooremaa, Peetri kirikus Arnold Võsu ja August Janni. Seevastu Pauluse kiriku ajalugu mäletab vaid ühte õpetaja ordinatsiooni.

Aleksander Kuusik (1893 – 1946) sündis Väandras kurtummade kooli õpetaja Karl Kuusiku pojana. Tema lapseõlv moodus Põlvas, kus isa oma tööd jätkas. Pärast õpinguid Tartu Aleksandri gümnaasiumis (praegu asub seal H. Treffneri gümnaasium) õppis ta usuteadust Tartu ülikoolis. Aleksander Kuusik lõpetas ülikooli 1916. aasta detsembris ja uuel aastal alustas ta prooviaastat Tartu Pauluse koguduses õpetaja Arnold Habichti juures. Kui ettenähtud prooviaeg täis, ordineeriti 26-aastane noormees Tartu Pauluse koguduse abiõpetajaks.

Aeg ja olud olid keerulised. Kaks kuud varem olid kommunistid võimu haaranud ja riigis valitses segadus. Ordineerija oli Tartu praost ja Äksi koguduse õpetaja Leberecht Greinert (1860 – 1929), kes kolm kuud varem oli pühitsenud ka Pauluse kiriku.

Kuusik oli Pauluse koguduses teine abiõpetaja. Esimene oli Leopold Raudkepp, kes oli abiõpetajaks ka samal ajal Kuusikuga, kuid pühendus üha enam koolitööle ning oli hiljem mitukümmend aastat Tallinna Kaarli kooli direktor. Ta on kirjutanud laulu „Hoi, Jumal, Eestit!” sõnad.

1918. aasta jaanuaris oli Tartu linn täis

ärevust. Läbiotsimised ja vahistamised külvasid hirmu. Uus lootus tärkas veebruaris, kui kommunistid asusid lahkuma. Põgenemine kogus hoogu kuni 23. veebruaril oli linnas vaikus...

24. veebruar 1918. a. oli pühapäev. Kirik oli peaaegu tühi. Õpetaja Arnold Habicht pidas siiski jumalateenistust. Kui pärast kirikupalvet tuli abiõpetaja Aleksander Kuusik altaris, et olla abiks armulaua jagamisel, sosistas ta Habichtile: „Sakslased on kohal!”

Saksa okupatsioon kestis sügiseni, mil Wilhelm II loobus troonist. Eesti riik alustas vabadussõda ja Tartu langes punaste kätte. Taas algas terror ja paljud põgenesid, teiste seas ka Pauluse koguduse õpetaja A. Habicht. 18. detsembril 1918. a. sai ta teate, et on mahalastavate nimekirjas neljandal kohal. Samal õhtul võttis ta pere ja läks Tallinna kaudu Soome.

Koguduse jättis ta abiõpetaja Kuusiku hoolde. Samal ajal, kui abikaasa kohvrit pakkis, jooksis õpetaja Arnold Habicht Kuusiku poole, et välja selgitada, kas tema jääb. Habichti sõnul oli Kuusik vapper ja nutikas mees. Kui Habicht talle oma olukorrast rääkis, lubas Kuusik tal rahus minna, lubades hoolitseda kõige eest nii hästi kui suudab. Kuusikul oli nangunii kavas jääda, sest ta olla ju veel „puhas leht“, tähtsusetu inimene, kel pole põhjust kellelki ei armastust ega vihkamist oodata. Ka olla ta noor ja sõltumatu. Paigalejääjana lubas ta töötada seni kuni vaja, ja kui enam ei saa, lubas võtta püssi ja minna koos teiste noorte meestega bolševike vastu.

Viimane lubadus jäi Kuusikul täitmata, sest aastavahetusel ta arreteeriti. Siiski pääses ta krediidikassa keldris mahalaskmisest. Kui õpetaja Habicht 1919. a. veebruaris Tartusse tagasi jõudis, oli Kuusik juba kuu aega taas Pauluse kogudust teeninud.

Aasta hiljem, 1920. a. sai Aleksander Kuusikust Torma koguduse õpetaja. Sinna jäi ta surmani 1. aprillil 1946. a.

Aastatel 1936 – 1946 oli A. Kuusik Tartu praost. Kui ta suri, olid jälle keerulised ajad. Praosti kohuseid asus siis täitma Tartu Pauluse koguduse õpetaja Harri Haamer.